

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quarta. Vtrum post primam sanctificationem peccare potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

men illa quæ est præter imperium rationis potest auferri, quia in nobis est ex corruptione nature per peccatum: & hoc importatur nomine sensualitatis, vel fomitis. Non valet, quia vna & eadem habitualis inclinatio appetitus sensitui est quæ natus est ferri in obiectum, siue secundum imperium rationis, siue contra, vel præter. Tota enim illa differentia est in actibus, vel in modo actuum. Sed potentialis inclinatio est indifferens, nec sunt duæ inclinationes, quarum vna sit à natura, & alia à peccato, sed vna & eadem, quæ est à natura per se, à peccato verò sicut causa remouente prohibens, quia per peccatum amota est originalis iustitia quæ prohibebat ne appetitus sensituius ferretur in obiectum suum præter imperium rationis, & sic impediatur talem actum, sed non tollebat potentiam, nec inclinationem habitualement.

8 Quid est ergo quod dicunt doctores, quod fomes potest totaliter auferri remanente appetitu sensituiuo, & ablatum fuit ab Adam & auferretur à resurgentibus. Dicendum quod dictum eorum potest saluari secundum mentem eorum sic, fomes enim non nominat appetitum sensituium præcisè, sed prout est pronus ad malum: hæc autem pronitas potest impediri dupliciter, ne exeat in actum. Vno modo, per causam extrinsecam, puta per prouidentiam diuinam, & tunc dicitur ligari. Alio modo per qualitatem vel dispositionem aliquam in trahentem, & habituatam, sicut fuit forte in statu innocentie, & perfectus erit resumpto corpore in statu resurrectionis, & sic dicitur fomes auferri, non solum ligari, quia ligamen videtur aliquid extrinsecum nominare: licet neutro modo ipsa habitualis inclinatio secundum se tollatur. Et sic patet primum.

9 Quantum ad secundum. scilicet an per solam gratiam gratum facientem possit fomes ligari, vel auferri. Dicendum quod non, ut videtur, quia aut gratia gratum faciens hoc faceret immediate, aut mediate. Non immediate, quia ipsa non perficit appetitum sensituium, nullius autem habitus immediate disponit nisi ad actum illius potentie quæ perficit. Nec mediate, quia illud medium non esset nisi actus voluntatis perfectæ per gratiam: habitus enim non perficit actum imperatum, nisi mediate actu elicito, sed actus voluntatis quantumcumque perfectæ per gratiam (nisi plus ponatur) non potest impedire quin appetitus sensituius possit aliquando exire in obiectum suum, præter imperium rationis: ergo gratia non potest conuenienti modo ligare, vel auferre fomitem. Quod autem actus voluntatis perfectæ per gratiam non possit appetitum sensituium impedire prædicto modo probatur sic, gratia gratum faciens, videtur solam hæc duo facere. scilicet voluntatem inclinare efficaciter ad bonum, & reddere actum meritorium. Sed ex neutro istorum fit quod appetitus sensituius plus obediatur rationi, quam sine istis, quare non videtur quod per solam gratiam gratum facientem appetitus sensituius possit ligari, ne feratur in obiectum suum præter imperium rationis: si ergo ligetur per aliquem habitum, oportet quod sit aliquod donum, per quod disponatur sensus, appetitus sensituius, sicut nihil videtur conueniens secundum sensum, quod non sit conueniens secundum rationem. Et hoc sufficit de secundo, quia inferius quando tractabitur de virtutibus plenius dicetur, qualiter appetitus sensituius possit obedire, vel non obedire rationi.

10 Quantum ad tertium, scilicet quod fomes fuerit in beata Virgine per aliquam sanctificationem ligatus, vel totaliter ablatum, eo modo quo auferri potest. Dicendum quod per primam sanctificationem solam fuit ligatus, sed per secundam ablatum. Quod patet vnica ratione sic, fomes dicitur ligari, quando appetitus sensituius per causam extrinsecam impeditur, ne feratur in malum. Auferri verò dicitur quando idem fit per habitum intrinsecum, sed post primam sanctificationem beate Virginis impediatur in ea appetitus sensituius, ne feratur in malum solam per diuinam prouidentiam assistentem, post secundam autem impediatur per habitum ipsam perficientem, ergo per primam sanctificationem fuit fomes ligatus, sed per secundam fuit ablatum. Maior patet ex supradictis. Minor probatur, quia cum reparatio humane nature fuit facta per Christum, sicut nullus ante Christum glorificatus est quoad animam, nec plene liberatus est à seruitute corruptionis quoad corpus (ipse enim surrexit primitiæ dormientium ad statum perfectæ immortalitatis) sic nullus ante ipsum liberatus est perfecte à fomite, qui est inobediencia virium

sensituarum ad rationem. Cum hæc sit quedam inchoatio beatitudinis corporis, secundum quam corpus erit plene subiectum spiritui. Corpus autem Christi non fuit ante à fomite immune, quam conceptum, ergo nec corpus beate Virginis antequam conceperit Christum, cum qua conceptione concurrat secundum sanctificationem. In prima ergo sanctificatione ligatus fuit fomes per diuinam prouidentiam assistentem, sed in secunda sublatum fuit per habitum appetitum ipsius perficientem.

11 Ad primum in contrarium patet responsio, quia fomes, prout dicitur naturalem inclinationem tantum, secundum aptitudinem nunquam fuit sublatus à beata Virgine, nec à statu innocentie, nec auferretur à statu glorie, sicut nec potentia remota moriendi, cum hæc sequatur principia nature, sed verumquam potentia moriendi, quam naturalis inclinatio appetitus sensituius ligati fuerit in statu innocentie, & perfectus ligabuntur in statu glorie, ne exeat in actum defunctiuum. In beata autem Virgine illa inclinatio fomitis fuit ligata primo per diuinam prouidentiam. Secundo per gratiam gratis datam. Potentia autem moriendi non fuit ligata, quia actus eius non est culpabilis, sicut est actualis inclinatio fomitis, nec debuit illa inclinatio potentiam moriendi plus ligari in matre, quam in filio, propter rationem iam dictam.

12 Ad secundam dicendum quod illa purgatio, de qua loquitur Damascenus, non fuit à peccato originali, nec à peccato actuali, quod iam inesserat, quia, ut postea dicitur, ipsa nunquam peccauit mortaliter, nec venialiter, sed fuit immunis à peccato veniali quod inesse poterat. Et forte sub eodem sensu loquitur Ambr. super Lucam, dicens quod spiritus sanctus superueniens in Virginem, mentem eius ab omni sordiditate vitiorum castificauit, vel purgationem illam vocat Damascenus aliquam gratiam gratis datam, per quam perfectè ligabatur fomes in ea qui prius per solam dei prouidentiam ligabatur.

13 Ad argumentum alterius partis patet responsio, quia non oportet quod illud quod plus collatum est beate Virgini in sua sanctificatione, quam ceteris sanctis fuerit ablatio fomitis per essentiam, sed fuit abundantior gratia & ligamentum fomitis per diuinam prouidentiam.

QUESTIO QUARTA.

Vtrum beata Virgo post sanctificationem peccare potuit.

Thom. 3. q. 27. ar. 4.

Deinde queritur de alio effectu sanctificationis, vtrum beata Virgo post sanctificationem peccare potuit. Et videtur quod sic, quia Aug. dicit in questionibus veteris & noui testamenti, quod Maria per quam gestum est mysterium incarnationis in morte domini dubitauit, non tamen in dubitatione permansit, sed dubitatio de fide peccatum est: ergo ipsa post primam, & etiam secundam sanctificationem, non tantum peccare potuit, sed peccauit.

1 Præterea Chrysol. super Matth. exponens illud, Ecce mater tua & fratres tui foris stant querentes te: dicit manifestum est, quod faciebant ex vana gloria. Et super illud Ioannis secundo, vinum non habent, dicit idem Chrysolomus, quod volebat seipsam clariorem facere per filium, & fortassis quid humanum patiebatur, quemadmodum & fratres dicentes, manifesta te ipsum mendo. Contra ista autem quæ talia sunt peccata saltem venialia: ergo beata Virgo post secundam sanctificationem non fuit immunis ab omni peccato.

2 IN CONTRARIUM est quod Bern. subdit in epist. ad Lugdunum. loquens de prima eius sanctificatione, & dicens, Ego puto quod copiosior gratia sanctificationis, quam in aliis sanctis ab vtero sanctificatis, in ipsam descendit, quæ non solum ortum eius sanctificauit, sed eam ab omni peccato deinceps custodiuit immunem: ergo non solum per secundam sanctificationem, sed etiam per primam adepta est beata Virgo immunitatem ab omni peccato. Et idem dicit Augustinus in libro de Natura & gratia.

3 RESPONSIO. Questio ista alia est à præcedente, quia quæuis per primam vel secundam sanctificationem beata Virgo fuisse totaliter liberata à fomite, non propter hoc tamen fuisse confirmata in bono, ita ut non posset peccare, quia

quia peccare ex inclinatione fomitis est peccare ex infirmitate, siue ex passione. Contingit autem aliter peccare, quam ex infirmitate, scilicet ex ignorantia, vel ex electio-
ne, siue ex malitia, ergo ablatio, vel alligatio fomitis non potest esse causa totius impeccabilitatis.

5. Item in angelis non est fomes, nec fuit in primis parentibus pro statu innocentia, vel saltem fuit in eis ligatus. Et tamen tam angeli quam primi parentes peccauerunt: ergo carere fomite non potest esse sufficiens ratio, quare aliquis non possit peccare. Restat ergo inquirendum an beata Virgo fuerit per aliquam sanctificationem à deo confirmata in bono quod peccare non possit.

6. Et dicendum ad hoc quod confirmari in bono contingit dupliciter. Vno modo ex dono inherente. Alio modo ex adiu. orio sibi coassistente. Primo modo nullus purus viator confirmatur in bono quod peccare non possit, sed solum beati. Cuius ratio est, quia existente possibili defectu in ratione possibile est voluntatem peccare in electione, quia electio voluntatis sequitur iudicium rationis. Ethoc satis bene probatum fuit in 2. lib. d. 7. Sed in omni viatore est possibilis aliquis defectus in ratione, vel defectus erroris vel ignorantia, vel negligentia, vel saltem inconsiderationis: solum enim comprehensores hæc habent ex hoc quod semper actu vident quicquid ad eos pertinet: & ideo non videtur quod aliquis purus viator possit per aliquod donum sibi inherens sic confirmari in bono quod non possit quandoque peccare peccato commissionis vel omissionis, non enim apparet per quale donum possit viator habere quod semper consideret ea quæ ad ipsum pertinere possunt.

7. Itē ille cuius liberum arbitrium est per donū inherens sic confirmatus quod peccare non potest, talis non potest mereri abstinendo à peccatis, quia meritū est à lib. arb. flexibili ad vtrumque, & ideo vbi lib. arb. est in vno confirmatus, sic quod non est flexibile ad alterum ibi non est meritū quo ad illud, sicut etiam dicimus de beatis quod non merentur quantum ad illa, in quibus liberum arbitrium est in vno confirmatum. Et quia liberum arbitrium bonorum est in bono confirmatum, ideo non merentur abstinendo à malis, si ergo purus viator possit confirmari in bono per aliquod donum inherens taliter quod peccare non possit, sequeretur quod purus viator non possit mereri abstinendo à peccatis quod est contra rationem viatoris, cuius est procedere in via per meritum. Propter quod cum beata Virgo fuerit pura creatura viatrix non videtur quod hoc modo, scilicet per donū inherens, fuerit per aliquam sanctificationem confirmata sic ut peccare non possit.

8. Secundo autē modo credibile est beatā Virgine fuisse confirmatā in bono ex diuina prouidentia sibi coassistente & præsente eius liberū arbitrium ne inclinaretur ad malum, non cogendo ipsum, sed iuuando & inclinādo ipsum ad bonū, quo existente ipsa non potuit peccare, sicut homo currens non potest non currere dum currit. Hoc autē adiutorium habuit beata Virgo per vtramque sanctificationem, sed plenius & perfectius per secundam, & hoc persuadetur dupliciter. Primo sic, quia gloria filiorum sunt patres eorum, ut dicitur Prou. 17. Et e contrario ignominia patrum redundat in filios propter quod si mater vixit quam actualiter peccasset ignominia eius aliquo modo in filium redidisset quod non decuit. Secundo, quia sicut ipsa fuit media inter filium qui est sanctus sanctorum & alios sanctos, ita decuit ut mediū gradum sanctitatis teneret: sed filius eius nullū peccatum cōtraxit originale, nec actuale commisit, alii autē sancti & originale cōtraxerunt, & actuale commiserunt, ergo cōueniens fuit ut mater originale haberet sub Christo, sed præservari debuit ab omni actuali super oēs alios sanctos iuxta dictū Anselm in præcedentibus allegatum, quod decuit ut illius hominis, id est, Christi conceptio ex purissima matre fieret quæ ea puritate niteret qua sub deo nequit maior intelligi.

9. Ad primum argumentum dicendum quod dubitatio quæ sonat in infirmitatem fidei peccati est, nec talis dubitatio fuit in beata Virgine tempore passionis, sed remansit in ea fides firmissima. Fuit tamen in ea quedam dubitatio admirationis deum cōsiderabat eum quem tam dignè genuerat sic ignominiose pati.

10. Ad secundum dicendum quod Chrysostronus excelsit in verbis illis quauis possit exponi ut intelligatur

dominum cohibuisse motum inanis gloriæ, non qui fuerit in matre quoad ipsam, sed qui in ipsa esse ab aliis poterat extirpari.

Sententia huius distinctionis. IIII. in generali & speciali.

Quum verò incarnatio verbi. Superius ostēdit magister quid & cuius conditionis fuerit assumptū à verbo dei incarnatione. Hic determinat quo agente formatum fuerit illud quod assumptum est. Et diuiditur in tres partes. Primo querit quare opus incarnationis spiritus sancti attribuitur. Et soluit. Secundo cum Christus de spiritu sancto sit natus, quare non dicitur filius spiritus sancti, sicut natus de virgine dicitur filius virginis. Et soluit dans intelligentiam huius rationis, ostendens quomodo diuersimode dicitur aliquis filius & natus. Secūda ibi, Sed non est in hoc diutius immorandū. Tertio querit cur eum natum profiteamur eū Apost. dicat eum factū sibi, Sed queri solet Cur nos solemus. Hæc est sententia &c.

1. IN Speciali sic procedit, & primo proponit quandam quæstionē, cū enim tota trinitas sit cooperata in incarnatione, quare in scriptura opus incarnationis spiritui sancto attribuitur. Et respondet quod hoc ideo fit non quod spiritus sanctus solus incarnationem fecerit, sed quia verbum dei factū est caro charitate ineffabili ipsius dei quod donum spiritui sancto attribuitur, nec pro tanto pater & filius ab hoc opere excluduntur, sed vno nominato alius intelligitur, sicut & in aliis actibus essentialibus. In operationibus tamen notionalibus vna persona alia excludit. Postea querit cum Christus sit natus de spiritu sancto, Vtrum debeat dici filius spiritus sancti, ostēdit primo quod non, quia si pater eum genuit secundū quod est verbum & spiritus sanctus, secundum quod est homo compositus esset ex duobus naturis. scilicet diuina & humana, & secundum vnam esset filius vnius, & secundum aliam filius alterius, quasi spiritus sanctus esset matri pro viro, quod aures humane non sustinent. In contrariū obicit quare non dicitur Christus filius spiritus sancti, sicut dicitur filius virginis, cum de vtroque sit natus. Et respondet quod Christus natus est de virgine, tanquam de matre, sed de spiritu sancto natus est non tanquam de patre, non enim omne natū de aliquo est filius eius. Nam vermes nascuntur de homine, nec sunt eius filii. Et qui baptizantur nascuntur ex aqua & spiritu sancto, nec dicuntur filii aque, sed ecclesie. Contrario non oēs qui dicitur filii alicuius sunt ab eo nati, ut illi qui adoptantur. Et ideo non oportet quod dicatur Christus filius spiritus sancti, quamuis ab eo sit natus per appropriationē, ut dictū est. Tunc querit quare Apost. dicit Christum factū hominem, cum verè natus sit de matre, & de spiritu sancto. Et respondet quod hoc dicit Apost. ad insinuandum modum generationis Christi, scilicet ex spiritu sancto, qui non est natus ex eius substantia, sed ex potestate spiritus sancti formata est illa caro, & verbo vnita.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum Christus debeat dici filius spiritus sancti.

Thom. 3. q. 32. ar. 3.

1. Circa distinctionē istam primo queritur, vtrum Christus debeat dici filius spiritus sancti. Et videtur quod sic, quia ille de quo actiue alius est conceptus & genitus dicitur pater eius, sed Christus secundum humanitatem fuit de spiritu sancto conceptus, ut patet ex Symbolo Apostolorum: fuit etiam ab eo genitus, sicut dicit glo. Mat. 1. quod Deus de Sarra genuit filium, & multo magis genuit Christum de Maria spiritus sanctus: ergo spiritus sanctus potest dici pater Christi, & Christus filius spiritus sancti.

2. Item secundum Philof. lib. 3. de generatione animalium, pater est principium actiuum in generatione, mater verò ministrat materiam solum. Sed beata Virgo dicitur fuisse mater Christi propter materiam quā ministravit: ergo spiritus sanctus dici potest pater eius, quia fuit principium actiuum eius conceptioni.

3. IN CONTRARIUM est quod dicit B. Aug. in Enchir. 24. cap. quod Christus natus est de spiritu sancto, non sicut de patre. Sic autem de illa, scilicet beata Virgine, sicut de matre. Et arguitur per rationem, quia genera-